

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružice:
Novo mesto,

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCOVENE

Izdaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filliale:
Novo mesto,

Vojno poročilo št. 1021

Topniško in letalsko delovanje v Tunisu

12 sovražnih letal sestreljenih, trije sovražni parniki zadeti v Boni

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Tunisu so bili sunki oklepnih sredstev
odbiti s topniškim ognjem in z letalstvom.

Deset letal je bilo sestreljenih, 4 od ita-
lijanskih in nemških lovcev, 4 od protiletalskega
topništva, 2 pa od naših tankov.

Napadi na kraje blizu Tunisa so povzro-
čili številne mrtve in ranjene med prebivalstvom.

Včeraj pozno popoldne so skupine naših tor-
padnih poskus sovražnih bombnikov ter dva se-
zadele tri zasidrane parnike.

Na srednjem Sredozemlju so nemški
lovci, ki so spremljali nek konvoj, preprečili na-
padalni poskus sovražnih bombnikov ter dve se-
strelili v morje.

To noč so sovražna letala spuščala bombe na
Palermo in okolice. Poročajo o treh mrtvih in
desetih ranjenih ter o občutni škodi na civilnih
zgradbah.

Iz dnevnih nastopov se eno naše letalo ni
vrnilo.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče;
skoraj vsa posadka je na varnem.

Poulični boji v Harkovu

Severno in severozahodno od Harkova so nemške divizije vrgle sovražnika proti vzhodu — Napadi pri Orlu
znatno popustili

Hitlerjev glavni tan, 12. marca. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja

Po zmagovitem zaključku zimske bitke med
Dnjeprom in Doncem, ki je uničila upanje
boljševikov na zopetno pridobitev Ukrajine, so
naše čete nadaljevale napade v smeri proti
Harkovu. Oklepni in grenadirski oddelki voj-
ske in oborožene SS so prodrli pred mestom glo-
bokopostrojene sovražne postojanke in so iz
več smeri vdrl v mesto. Močni poulični boji se
še nadaljujejo. Severno in severozahodno od me-
sta so vrgle naše divizije sovražnika nazaj proti
vzhodu. V zasledovanju so bile bežeče sovražne
kolone uničene. Močni oddelki letalstva so sku-
paj z madžarskimi in slovaškimi letalskimi si-
lami v neumornem delovanju posegali v boje na
kopnem.

Zaradi težkih izgub, ki so jih utrpeli v zad-
njih tednih, so sovjetski napadi na odseku pri
Orlu znatno popustili. Posamezni šibkejši na-
padi so se ponesrečili. K takojšnjemu protina-
padu nastopivši lastni oddelki so uničili večeraj
da nadaljnja sovjetska polka.

V teku premikov za skrajšanje naše fronte
je bilo mesto Vjazma zopet po temeljitem uni-
čenju vseh za vojno važnih naprav in potem, ko
je bil že pred tedni odpeljan vojni material in

preskrbovalne zaloge, v pretekli noči brez boja
izpraznjeno.

Na drugih odsekih vzhodnega bojišča je pri-
šlo pri trajni odjugi samo do bojujega delovanja
krajnega pomena.

Več sovražnih oklepnih sunkov proti nemško-
italijanskim postojankam v Tunisu je bilo od-
bitih. Letalstvo je na morju pred Bonom napadlo
sovražni konvoj in težko poškodovalo tri trgovske
ladje ter en rušilec z letalskimi torpedi in bom-
bami.

Britanska letala so v noči na 12. marca na-
padla jugozahodno nemško ozemlje in
so metala razdrilne in zazgalne bombe pred-
vsem na mesto Stuttgart. Prebivalstvo je ime-
lo izgube. Na stanovanjskih okrajih, javnih po-
slopih in več bolnišnicah je nastala večja škoda.
Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 11
napadajočih bombnikov.

Južnoangleško pristaniško mesto Hastings
je bilo večeraj od brzih nemških bojnih letal pre-
sestreljeno napadeno v nizkem poletu. Pri odletu so
bila opažena znatna razdejavanja.

V pretekli noči so oddelki težkih bojnih letal
izvedli močan napad na mesto in pristanišče

Newcastle ob britanski vzhodni obali. Oddelek
brzih bojnih letal se je v današnjih ranih jutranjih
urah vrgel nad London. Obsopal v nizkem poletu
z ognjem vseh vrst krovnega orožja mestno ozem-
lje in se je po odvrganju številnih razdrilnih bomb
brez izgub vrnil na oporišče.

Berlin, 12. marca. AS. Iz pristojnega vira
se je izvedelo, da so nemške čete po določenih
načrtih na srednjem odseku vzhodnega bojišča
izpraznile mesto Vjazma. Preden so izpraznile
to postojanko po načrtih za potrebno skrajša-
nje fronte, so nemške čete spustile v zrak vo-
dovode, tovarniške delavnice, železniške na-
prave kakor tudi letališča in avtomobilske ce-
ste. Mesto je bilo treba uničiti že zaradi po-
membnega položaja, ki ga zavzema na tem bo-
jišču. Ohranjena sta bila dva dragocena zgo-
dovinska spomenika, kakor tudi dve bolnišnici,
kjer se zdravi sovjetski vojak in bolniki te-
ga mesta. Bolnišnice so obdržale kirurški ma-
terial, zdravila in živež. V Vjazmi je bilo po-
polnoma uničenih 59 lokomotiv ter mnogo so-
vjetskih vozil, ki so preostala še iz bitke za
Vjazmo v jeseni leta 1941, kakor tudi 200 sovjet-
skih železniških vagonov.

Sovjetom slaba prede

Sinclair je previdno molčal o drugem bojišču

Berlin, 12. marca. V zvezi z incidentom, ki so
ga izzvale izjave admirala Stanleja, je zvedela nev-
tralna agencija, da je ameriški poslanik zamen za-
hvaljal sprejem pri Molotovu. Njegove izjave so
Kremelj zelo razburile. Če bi bil vojaški položaj
boljši, bi bila ruska reakcija na njegove izjave
javna. Tako pa mora Moskva sama priznavati, da
Sovjetom pri Harkovu slaba prede. »Zahodno in
južno od mesta,« pravi zadnje sovjetsko poročilo,
»divjajo siloviti boji. Središče se nahaja na jugu,
kjer bi si Nemci na vsak način radi izsilili prehod
do Donca. Ruske sile se sovražniku erdito upirajo
ter mu zadajajo precej težke izgube, toda sovraž-
nik je zbral na enem našem mestu velikanska
oklepna sredstva.« Ta »toda« pove vse. Harkov je
ogrožen in verjetno so mu ure že štete.

Za odnose med Sovjeti in Anglosasi je po dru-
gi strani zanimiv najnovejši dogodek, ki se je od-
igral danes zjutraj v angleškem spodnjem domu.

Kaj je bil cilj ruske zimske ofenzive

Berlin, 12. marca. AS: Tukajšnji vojaški kro-
gi omenjajo cilje, ki si jih je zastavil sovražnik
v veliki zimski ofenzivi in pripominjajo, da so
doseženi sovjetski uspehi v primeri z njimi zelo
majhni. Boljševiki so namreč nameravali zavzeti
vso Ukrajino ter preprediti nemške čete onstran
Dnjeptra ter so bili prepričani, da si bodo zago-
tovili popolno premoč na Črnem morju z zavzet-
jem Krima. To je razvidno iz smeri, kamor so
težili sovjetski napadi v februarju, kakor tudi iz
izjav sovražnika samega. Največja sovjetska zmota,
na kateri je temeljila njihova gotovost v bo-
doči razvoj dogodkov, je bila: napačno razume-
vanje nemške elastične obrambe, ki so jo Sovjeti
pojmovali kot popolno izčrpanje nemških oboro-
ženih sil. Tako je sovjetsko vrhovno poveljstvo
živelo v prepričanju, da bodo nemške čete opu-
stile Donec pod pritiskom številnih sovjetskih
armad proti Dnjepetrovsku in Zaporožju. Toda
te sovjetske sile so bile uničene v nemški proti-
ofenzivi in začelo se je novo razdobje v bojih na
tem odseku. Od takrat je prešla tukaj pobuda
v roke nemških čet, ki so obnovile svoj pohod
proti vzhodu. Središče teh bojev je zdaj južno od
Harkova, kjer sovražnik zamen poskuša odgo-
varjati na nemške udarce, kakor tudi pri Orlu,
kamor prihajajo rezerve od obeh strani in kjer
se nahajajo tudi čete, ki so se udeležile oble-

ganja Stalingrada. Tukaj bi si Sovjeti na vsak
način radi izsilili predor skozi nasprotno razvr-
stitev.

Četrta obletnica kronanja Pija XII.

Vatikansko mesto, 12. marca. AS: Na četrto
obletnico kronanja papeža Pija XII. je imel kar-
dinal doyen Granito Pignatelli di Monte slovesno
sveto mašo v sikstinski kapeli ob navzočnosti
svetega očeta, članov družine Pacelli, velikega
mojstra malteškega reda, diplomatskega zbora
akreditiranega pri Vatikanu, kardinalov, škofov
ter visokih osebnosti na papeškem dvoru in rim-
skega plemstva. Na koncu službe božje je podelil
sveti oče apostolski blagoslov. Številni državni po-
glavarji in predsedniki vlad so poslali vs. očetu
ob tej priložnosti brzojavne čestitke.

Sovjeti zahtevajo žito iz Indije

Stockholm, 12. marca. AS. Sovjetska vlada
je zahtevala od angleške vlade, naj pošlje v Ru-
sijo čimprej žito, katerega naj vzame indijski
pokrajina, ker so najbližje Sovjetski Zvezi.
Kot se zdi, rusko prebivalstvo gladije in vlada
mu ne more pomagati, ker ji primanjkuje žita
ter koruze. Kruha in krompirja ni mogoče do-
biti, mesa in maščob pa sploh ni. Kako bo an-
gleška vlada poslala Rusiji žito iz Indije se ni
znano, kajti kakor je znano ravno v Indiji zelo
primanjkuje žita.

Sprememba v japonskem vojnem ministrstvu

Tokio, 12. marca. AS. General Kioji Tomi-
naga je bil imenovan za pomočnika vojnega mi-
nistra. Dosedanji pomočnik Imura pa je bil
imenovan za člana vrhovnega sveta in ravnate-
lja oboroževalnega urada.

Sovjetski odgovor Stanleyu

Stockholm, 12. marca. AS: Iz Moskve se je
izvedelo, da sta ruska vlada in ruski tisk, po-
snemajoč idejo italijanskega tiska o »dokazilih
nasprotnikovih bedastoč«, posredno odgovorila na
izjavo ameriškega poslanika v Moskvi Stanleya,
ki je trdil, da se prebivalstvo Sovjetske Rusije
prikriva napor ameriškega ljudstva za pomoč na-
rodu Sovjetske zveze. V sredo zvečer in četrtek
podnevi sta sovjetski radio in časopise razširila
popolno besedilo izjave ameriškega poslanika.
Agencija Tass je objavila celotno besedilo Stan-
leyeve izjave, ki so ga objavili vsi listi brez
komentarjev.

Teroristični napadi na Francijo

Pariz, 12. marca. AS. Ameriško letalstvo je
nadaljevalo s teoretičnim bombardiranjem
mest v zahodni Franciji. Po Rennesu so ame-
riški bombniki dvakrat napadli mesto Le Mans,
ki leži v kraju, ki nima nikakega strateškega
cilja. Mesto je bilo zelo poškodovano. Število
mrtvih in ranjenih je zelo veliko.

Junaški borec iz Malte

Lik Carmela Borga Pisanija, ki je umrl z vzklikom: »Živela Italija«

Rim, 12. marca AS. Preteklega novembra je spo-
ročila agencija Reuter, da je bil na Malti zaradi ve-
leizdaje ustreljen Carmelo Borg Pisani. Naknadna
poročila, pretežno ameriškega izvora pravijo, da je
pred sodiščem potrdil polno zavest svojih voja-
ških dejanj za osvoboditev otoka izpod angleškega
jarma in da bi se udeležil obrambe svoje italijanske
domovine. Postopek se je končal s smrtno obsodbo.
Borg Pisani pa je pred usmrtnitvijo potrdil svojo
vero z junaki vzklikom »Živela Italija!«

Carmelo Borg Pisani je bil rojen na Malti le-
ta 1915 in obiskoval italijansko srednjo šolo »Um-
berto I.« Vpisal v mladinski odsek Stranke se je
odlikoval po vnemi za italijanstvo. Leta 1936 je pri-
šel v Rim in se vpisal v Akademijo lepih umetnosti,
kjer je hitro pokazal svoje umetniške sposobnosti.
To je dokazal na raznih razstavah, ki se jih je kljub
svoji mladosti lahko udeležil. Ta čas je postal naj-
prej podpredsednik, nato pa predsednik krožka
malteških študentov.

Ob izbruhu vojne je v pismu Duceju ponudil
svoje sodelovanje za kronanje »mojega velikega
ideala« to je, da bi videl Malto vrnjeno Italiji. Zo-
pet se je vpisal v Stranko ter je nekaj dni pred
odhodom bil imenovan za člana direktorija stranke
na Malti. Kmalu po Ducejevem pozivu je stopil v
vrste prostovoljcev in se kot priprosta črna erajca
uril v vojaški spretnosti, nato pa se je udeležil bo-
jev v Grčiji. Tam je zbolel in bi moral biti ope-

riran, toda temu se je bil izognil, da ne bi prekinil
svoje službe. Zopet je prosil, da bi se smel udeležiti
nekega važnega vojaškega nastopa, dobro se zave-
dajoč nevarnosti, katri se s tem izpostavlja. Pred
odhodom na to mesto, je napisal plemenit duhovni
testament, kjer beremo med drugim: »Ko je izbruh-
nila vojna, bi se bil lahko vrnil na Malto, če bi
bil hotel, pa sem ostal, ker sem čutil glas domovine
in veroval, da je moja dolžnost ostati tam, kjer je
prava domovina zbiralala sile vseh svojih sinov tudi
za osvoboditev svojih bratov. Tako sem prostovolj-
no hotel služiti domovini z orožjem in se skupno
z drugimi malteškimi tovariši kot prostovoljec ude-
ležil vojne. Moral sem prebresti mnogo ovir, pre-
den je bila ta moja želja uslišana in za najvišje za-
dostženje v svojem življenju smatram, da sem mogel
izpolniti to svojo dolžnost. Prostovoljno sem tudi
zahteval, da bi mogel izpolniti težko poslanstvo,
ki mi je bilo zaupano. Prosim Boga, da bi ga mo-
gel izpolniti in da bi mogel pospešiti še drugo na-
logo za osvoboditev bratov, ki jih žalostna vojna
nujno stavi vsak dan pred težke in trnjeve preiz-
kušnje.« Na koncu pisma dviga svojo misel h Kra-
lju in Cesarju ter Duceju, svojo »zadnjo misel«, ki
gre »preko zmage za veličino nesmrtnih domovine.
Njegova žrtev potrjuje najčistejšo krepost junaka,
svetost stvari, za katero se je boril ter tradicijo
italijanskega prostovoljstva in mučeništva, ki je od
začetka prepoveda do svetovne vojne značilno za
etape našega zedinjenja.

Teroristični napadi namesto drugega bojišča

Amerikanci in Angleži se varajo, če mislijo, da bodo z bombardiranjem
uničili nemško vojno industrijo

Berlin, 12. marca. AS. Poveljnik ameriškega
letalstva v Angliji je označil, da je namen le-
talskih napadov na Nemčijo nadomestilo za
drugo bojišče v Evropi, ki je po večerajšnjih
moskovskih izjavah glavni vzrok za poraz
redčih armad v Dončevi kotlini. Nemška vojna
proizvodnja, je dejal ameriški general, je osre-
dotočena v kakih 50 mestih. Ko bomo uničili
zadostno število teh tovarn, nemški vojaški
stroj ne bo mogel več delovati. Ta dan torej
bodo zavezniki dobili vojno in potem ne bo
treba več pričakovati presenečenj ob vdoru v
Evropo. Tako vsaj sodi ameriški general. So-
vjetska vojska pa naj ostane v defenzivi do
trenutka, dokler ne bo nehal delovati nemški
vojaški stroj in takrat se bo nemška fronta
sama zrušila. Ta izjava je tako smešna, da
je sploh čudno, da jo angleška propaganda ob-
javlja. V nemški letalski ofenzivi leta 1941 je
ravno Anglija pobijala razloge, katerim se zdaj
upira ameriški general rekoč, da bi morali
nemški letalski napadi trajati vsaj deset let,
preden bi dosegli svoj cilj. Ne ve se, kako so
trditve ameriškega generala onstran Rokava
mogli sprejeti brez nasprotovanja, ker je Nem-
čija po svoji velikosti in zemljepisnih razmerah
še mnogo manj ranljiva kakor Anglija. Če upa-
jo, da bodo letalski napadi onesposobili nemški
vojaški stroj, bodo morali Angleži in Ameri-
kanci s Stalinom vred še precej časa čakati...

V Berlinu pa se ne zanika ogorčen srd, ki
so ga izzvali v Nemčiji kakor tudi v mnogih
nevtralnih državah angleški napadi na zgo-
dovinske spomenike v Berlinu, v srednjeveškem
Nürnbergu in v Monakovem. »National Zeit-
tunge« daje tudi jasn odgovor na trditve angle-
škega letalskega ministra v spodnjem domu,
češ da so angleška ogledniška letala po foto-
grafskih posnetkih dognala, da je bilo skoraj
200.000 kv. metrov Kruppovih tovarn v Essenu
uničenih. List je izšel po nekaj dnevnih preki-
nitvi, ker je bila tiskarna pri napadu pokvar-
jena. List poudarja, da so angleške bombe za-
dele skoraj izključno stanovanjske četrti, kjer
je nastala izredno velika škoda in so tudi iz-
gube med civilnim prebivalstvom, posebno med
ženskami, otroki in starčki zelo velike. Görin-
gov list pripominja, da je boljše izveščanje Anglo-
sasov že segla na moralno polje ter primerja
terorizem ameriških štirimotornikov z viteškim

ponašanjem nemškega letalstva in trdi, da se
nemško letalstvo pri svojih napadih na angle-
ška mesta strogo drži navodil in bombardira
samo vojaške ali industrijske ali tiste cilje, ki
so gospodarsko važni za Anglijo. V Essenu pa
se je lahko ugotovilo, da so se sovražni letalci
nalašč izogibali napadov na industrijske cilje,
ker jih je zelo močno ščitila protiletalska
obramba.

Ne da bi zanikalo težo bombardiranja an-
gleškega letalstva, nemško časopisje predočuje
ljudstvu, da so nemška mesta doživela že dru-
gačna razdejavanja. »Angriff« navaja kronike iz
30-letne vojne ter iz dobe od 1648—1714, ko so
nemška mesta zadele vojne, uničenja, lakota,
epidemije, pa vendar niso zgubila zaupanje
vase. Res da so naši časi zelo trdi in da so v
nekaterih mestih cele ulice uničene, ter je

Švicarji o anglosaško-sovjetskem zavezništvu

Ameriški podpredsednik ne izključuje sovjetskega besedolomstva

Bern, 12. marca. Rusko-ameriški spor zara-
di zavezniške pomoči Sovjetom očitno še ni
končan. Zanimivo je, kaj piše o tem sporu švi-
carski tisk. »Gazette de Lausanne« pravi: »V
zgodovini se je vedno pokazalo, da imajo za-
vezništva sama v sebi mnogo slabosti. Da bi
zavezniki v letih 1914-18 zmanjšali slab učinek
tega pojma, so raje govorili o »sporazumu«. Oja-
čili so ga celo s pojmom »sprisrčen sporaz-
um«. Pred letom dni so Amerikanci iznašli
ime »združeni narodi«, ki je potem obveljalo
v Londonu, Čungkingu in Moskvi. Ali je zato
koalicija združenih narodov zdaj morda tr-
nejša kakor pred letom dni? Dvomimo, in naj-
manj socialen član te zveze je po vsem videzu
Rusija. Stališče moskovske vlade je večeraj
skrbelo podpredsednika Združenih držav Wal-
laceja, vznemirilo poslanika Združenih držav
v Moskvi Stanleya, ki je očital ruski vladni mol-
kečo zaroto o zavezniški pomoči Rusiji. Sovjetska
vlada hoče obdržati ljudstvo v prepričanju, da
se Rusi sami vojskujejo. Čeprav se nam zdi še
prezgodaj, pa vendar nekateri komentariji že
predvidevajo dokončni nesporazum med zavez-

niki in presenečenje vseh presenečenj — razpad
zavezništva. Stalin je velik realist. On je tudi
orientalec. Ali morda to povzroča tolikšno ner-
voznost med ameriški diplomati?

»La Suisse« pa objavlja članek z naslovom
»Sovjetska uganka«. »V odnošajih med Anglijo
in Združenimi državami na eni strani ter med
Sovjetsko Rusijo na drugi strani obstoja neka
zadrega; to zadrego je bilo že dolgo časa pri-
čakovati. V vojaškem načrtu je bilo vsekakor
naravno, da bosta v boju proti skupnemu so-
vražniku Anglija in Sovjetska Zveza postali za-
veznici. Prav tako je bilo naravno, da bodo tudi
Združene države po vstopu v vojno smatrale
Rusijo za zaveznico in ji nudile materialno po-
moč. Toda, zaradi revolucionarne in panslavi-
stične ideje, ki vlada v politiki moskovske vla-
de, je bilo že splošno jasno, da Rusija ne vodi
iste vojne kakor anglosaški zavezniki. Ta trdi-
tev je pa vendar pred kratkim časom izgledala
kakor kako ločeno mnenje. Danes pa je to sta-
lišče izpovedal ameriški diplomat, in podpred-
sednik Združenih držav in smatra, da ni izklju-
čena možnost besedolomstva Sovjetske Zveze.

Drobne novice

Obletnica kronanja papeža Pija XII. 60 letnica ljubljanskega knezoškofa dr. Gregorija Rožmana

V stolnici sv. Nikolaja bo v nedeljo 14. marca slovesna cerkvena proslava obletnice kronanja sv. očeta Pija XII. in šestdesetletnice našega prevzvišenega gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana: ob 9.30 bo slavnostna pridiga, ki jo bo imel g. konz. svetnik dr. Janko Arnejc, ob 10 slovesna pontifikalna škofova sveta maša, po kateri bo prevzvišeni zapel zahvalno pesem in odmolil molitev za papeža. Za sklep bo stolni kor zapel papeško himno. Vernike vabimo, da se zahvalne slovesnosti v obilnem številu udeležijo.

Tečaji italijanščine v Ljubljani

Zavod za italijansko kulturo v Ljubljani objavlja, da se začnejo vpisi za pet trimesčnih tečajev italijanskega jezika in sicer: 1. elementarni tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 16—17; 1. nadaljevalni tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 17 do 18; II. tečaj v ponedeljek, sredo in petek od 18 do 19. Poleg tega pa še za konverzacijski turek in petek od 18—19. Ti tečaji se bodo začeli v ponedeljek 15. marca in bodo trajali tri mesece. Vpisnina in obisk veljajo za ves trimesčni tečaj 35 lir. Za vse nadaljnje informacije se je treba obrniti na sedež zavoda na Napoleonom trgu 6-1 med 8—12 ter od 15—18, ob sobotah pa od 8—12.

Koledar

Sobota, 13. sušca: Kristina, devica in mučenica; Nicefor, škof; Arabija, mučenica. Nedelja, 14. sušca: 1. postna nedelja; Matilda Nemška, kraljica.

Lunina sprememba: prvi krajec 13. sušca ob 20.30. Herschel napoveduje deževno in oblačno vreme.

Novi grobovi

† Jurij Gosar. V Stari Loki pri Škofji Loki je na svojem domu umrl 10. sušca ugledni gostilničar in posestnik g. Jurij Gosar. Blagega rajnega so pokopali v petek popoldne na pokopališču v Stari Loki. Sv. maša zadušnica bo v Ljubljani v cerkvi Marijinega Oznanjenja 17. sušca ob 7. † Dalibor Trnkoczy-Zaszkal. V Zagrebu je umrl g. Dalibor Trnkoczy-Zaszkal. Blagega rajnega so pokopali v Zagrebu.

Naj rajnima sveti večna luč Vsem, ki žalujejo za njima, naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poročila sta se dne 11. marca v Ljubljani g. poročnik Milan Kranjc in gđ. dr. Nada Riharjeva. Prijatelj in znanec kličemo mlademu paru iz srca: bilo srečno!

— Gospode katehete ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol prosim za urnike — nadzornik za verouk.

— Ljubljanska mladina št. 6. Izšla je 6. številka polmesečnika Zveznega poveljstva GILL-a »Gloventu ljubiane« — Ljubljanska mladina. Polmesečnik je lepo opremljen z lepimi slikami, članki o delovanju GILL-a s poljubnimi berili za mlade.

O slovečem delu Tomaža Kempčana

Moja za Kristusom

(nova, kompletna izdaja je pred kratkim izšla v založbi Ljudske knjižarne in jo je priredil Aleš Ušeničnik. Cena L22, fina izd. 30)

Je napisal ANATOLE FRANCE: »Samotar, ki je spisal to delo, je globoko poznal življenje... Boje je poznal strasti kakor tisti, ki jih čutili. Kajti poznal je njih ničnost. Njegovi izrazi so dušeslovni biseri, ki jih poznalci občudujejo. To je knjiga najboljših, ker je knjiga nesrečnih. Ni ga zanesljivejšega svetlovalca niti pristranejšega tolažnika.« (V knjigi Vie litt. I.)

Drobna ljubljanska kronika

Stari, onemogli ljubljanci svojemu dobrotniku. Pri pogrebu gradbenega direktorja g. inž. Antona Kilarja je množica občinskih pogrebnikov z zadovoljstvom opazila tudi veliko skupino ohranjenih in ohranjenih mestnega zavetstva za onemoglo v Japljevi ulici, ki je z molitvijo ob kratki kapelici av. Jozefa in pri pogrebu pred krsto počastila svojega velikega dobrotnika ter mu tudi še na zadnji poti izkazala hvaležnost. Pred to skupino častiljivih starikov in stark so trije bratrsti iz zavetstva nosili prekrasno venec, včas pa ohranjenke in ohranjenke molili za svojega velikega dobrotnika, saj je javnosti znano, kako človekoljubno je pokojnikova družina pred kratkim poveljala zlato poroko svojih staršev z velikim darilom mestnemu zavetstvu za onemoglo. Pogreba se je udeležil tudi zastopnik župana, generalni uradov, zlasti pa socialnega urada in mestnih socialnih zavodov. Udeležba ohranjenih in ohranjenec pri pogrebu je na vse pogrebe napravila najboljši vtis ter se je marljivo zavedel in prepričal, da družinskih praznikov ne moremo lepše poveljati kot s človekoljubnimi dokazi dejanske ljubezni do revnega bližnjega, zlasti pa ne moremo dostojneje počastiti svojih dragih rajnih kot po geslu »Počastite rajne z dobrimi deli«.

Razpis mesta pevkega učitelja. Glasbena šola »Sloga« razpisuje mesto drugega honorarnega učitelja. Reflektanti naj vložijo do 20. t. m. v šolski pisarni v Pralakov ul. 19 pismeno prošnjo, ki naj vsebuje osebne podatke, glasbeno naboznabo in dosedanje delovanje. Pisarna daje tudi potrebne informacije.

Uprava Državnega gledališča opozarja p. n. občinstvo, da začnejo javljene predstave »Hamleta« v nedeljo ob 14 in ne ob 17 kakor je bilo večkrat pomotoma objavljeno. Opozorilni krogi s ško I — znamenja za vzvodne naprave. Po vzorcu v mestih

dino in ugankami. Slike in sestavki so zelo zanimivi in zato mladina svoje glasilo tudi rada bere.

— Retrospektivna razstava slikarskih in grafičnih del, s katero bo slikar prof. Saša Santel v nedeljo, 14. marca začel pomladno sezono v Jakopičevem paviljonu, bo pokazala ob priliki umetnikove 60 letnice njegovo obširno in mnogostransko delo na polju likovne umetnosti. Razstava bo napolnila vse prostore paviljona, katerega razstavna ploskev bo še povečana s posebnimi stenami, ker bi bila sicer za okoli 250 del pretesna. Posebnost pri otvoritvi te razstave bo nastop komornega orkestra pod vodstvom dirigenta Draga Sijanca. Odsviral bo stavek iz Santlove suite za godalni orkester. Nastop orkestra bo točno ob 11 ter je občinstvo naproseno, da pride v razstavne prostore že pred tem časom, da ne bo motilo muzikalnega izvajanja.

— Zalni venci, aranžmaji, izbira lončnic in cvetja — »ROZA«, cvetličarna.

— Lepo vreme. V petek zjutraj je bila po barjanskih travnikih močna slana. Jutranja najnižja temperatura je bila —3,8°C, v četrtek dnevnja najvišja +11,4°C. Barometer se je dvignil na 766,8 mm.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Obletnica smrti princa Amedea Savojskega. V sredo, 3. marca se je na našem letališču vršila svetovna slovesnost v počastitev spomina princa Amedea Savojskega, ki je pred enim letom umrl v angleškem ujetništvu po junaških borbah, katere je vodil v Abesiniji. Spominsko svečanost je priredila naša letalska posadka, ker je bil pokojni vojskovodja pred leti poveljnik tukajšnjega letališča in je po ožraju našega mesta ponosno sam vodil lastno letalo in vžgal eskadrile svojih pogumnih borec. Spodbudni in patriotski proslavi so prisostvovali vsi vojaški, cerkveni in civilni odličniki. Mašo zadušnico jebral goriški nadškof, ki se je v toplih besedah spominjal pokojnega kraljevega princa, ki je z novo slavo ovenčal grb Savojske hiše in bo ostal v zgodovini zapisan s svetlimi črkami kot branilec Ambe Alagi.

Bogat plen rekamavharjev. V eni zadnjih noči meseca februarja so tatinski malopridneži vdrl v hišo št. 65 v ulici San Michele v našem mestu. Posrečilo se jim je neslišno odpreti pritihi vrata, ki vodijo v stanovanje 51 letne Pavle Melli. Medtem ko je ni hudega sluteča gospodinja mirno spala v prvem nadstropju, so zločivci prebrskali in oropali pritihihne prostore. V neki omari so iztaknili 3000 lir v denarju in košaro, v kateri je bilo shranjenih 70 jaje. Poleg tega plena so odnesli v noč še več kosov perila v vrednosti 500 lir. Lahko si mislite osuplost in bridkost nesrečne žene, ko je zjutraj opazila, da je imela ponoči nenapovedan obisk in kakšno škodo so ji zločinski gostje napravili.

Na ulici ga je dohitela smrt. Zadnji ponedeljek, 1. marca proti večeru se je po ulici Cipriani vračal domov z dela težak Ivan Martinuzzi, čigar družina stanuje v ulici sv. Antona. Nenadoma mu je postalo slabo in se je zgrudil na pločnik. Ko so priskočili ljudje, je bila že vsaka pomoč prepozna: v nekaj hipih je ubogi mož izdihnil; zadela ga je bila srčna kap.

Z Gorenjskega

Preskrba Jesenice s mlekom. »Karawanken Botec piše, da človek sicer ne bi verjel, pa da je vendarle res, da veliko industrijsko mesto kakor Jesenice z več kot 13.000 prebivalci, pod jugoslovansko vlado ni imelo nobene mlekarne in nobenih naprav, ki bi oskrbovale prebivalstvo z mlekom. Nemška civilna uprava je tudi na tem področju skušala urediti preskrbo tako, da ne pridejo do mleka le izbrani krogi, ampak vprav vse prebivalstvo. Že od junija leta 1941 dobivajo Jeseničani mlečne nakaznice in nanje dobivajo tudi mleko. To delo je opravila gorenjska mlekarica v Kranju. Medtem pa so se nadaljevale priprave za zidavo mlekarne in jeseniška mestna uprava je dala tudi svet, potreben za stavišče. Po enem letu je mlekarica začela posloovati. Deluje kot podružnica Gorenjske mlekarne v Kranju in je opremljena z modernimi mlekarskimi stroji ter more na dan pridelati 10.000 litrov mleka. Tako je sredi četrtega vojne leta bila na Jesenicah urejena mlekarica, ki oskrbuje Jeseničane sedaj z mlekarstvo predelanim in brezhibnim mlekom. Urejena je bila tudi dobava mleka iz okoliških občin. To so poleg jeseniške še Kranjska gora, Dovo-Mojstrana, Breznica, Begunje in Brezje. Podobno kakor na Jesenicah, so bile razmere tudi v okoližnem mestu Radovljici in na Bledu. Da omogočijo dobavo mleka vsem prebivalcem, so oblasti ustanovile tudi v teh mestihčasne zbiralnice in razdeljevalnice mleka. Občinski urad na Bledu je dal potrebno stavišče za mlekarino na Bledu. Časno delujoča mlekarica skrbi za

Iz Novega mesta

Ljudska posojilnica

z. z. n. j. v Novem mestu

sprejema vloge »a vistic« in vezane vloge proti primernim obrestim, depozite naložbe pa brezplačno — vse razpoložljive vsak čas. Daje kratkoročna posojila in posojila na tekoči račun. Vnovčuje čeke italijanskih bank. — Varčujte, dokler imate dohodek!

Iz Cerknice

Zdravniški pregledi. Tudi pri nas je bil štiridnevni zdravniški pregled, ki ga je imela zdravstvena avtokolona. Mnogo ljudi je bilo pregledanih, ne samo iz Cerknice, ampak tudi iz bližnjih vasi. S tem je zdravstvena avtokolona mnogo pripomogla za zboljšanje zdravstvenega stanja revnejšemu sloju.

Poroka. Te dni se je poročil gospod Franc Iblančič, posestnik v Cerknici z gospodično Marijo Korošec. Bog jima daj obilo sreče!

Smrtna kosa. Dne 3. marca t. l. je odšla v večnost gospodična Jakše Amalija v Cerknici št. 3. Pokojna je bila stara 75 let, bila je blagega značaja. Pri vseh, ki so jo poznali, je bila priljubljena; zlasti do revežev je imela globoko čuteče srce. Naj počiva v miru! Ugašeni obitelji ter svojem izrekamo globoko sožalje.

potrebe zdravilišča, hkrati pa tudi zalaga Radovljico z mlekom in mlečnimi izdelki. Posloje za novo mlekarino že gradijo.

V Crni je bilo sklicano zborovanje v Hoblovci dvorani. Najprej je govoril krajevni vodja Rosebacher, nato pa okrožni voditelj Grum iz Velikovca. Orisal je zgodovino stranke in njene današnje naloge.

Prve koncerti mestnega zbora v Celovcu je bil v petek 12. t. m. v veliki glasbeni dvorani. Ojačeni orkester celovškega gledališča je izvajal skladbe Schuberta in Wagnerja. Nastopil je tudi ženski zbor s spremljevanjem orkestra, kot solist pa je v Wagnerjevih skladbah pel komorni pevec Herbert Alen.

Zenska posvečevalnica v Kamniku. V terek je bila odprta v Kamniškem domu ženska posvečevalnica. V nji bodo dobivale žene in dekleta ob torkih dopoldne in popoldne nasvete in navodila v vseh zadevah za dom in družino.

Pridne žene. — Trziške žene so izdelale 100 vzglavnikov za bolniške vlake in 100 parov copat za ranjene vojake.

S Spodnjega Štajerskega

Prijava podnajemnikov zaradi dobave kuriva. Gospodarski urad za kurivo v Mariboru je objavil, da so vse prijave podnajemnikov glede kuriva za naprej neveljavne in se morajo do 25. marca prijaviti vsi podnajemniki pri tistih trgovcih s kurivom, pri katerih jemlje tudi njihov stanodajalec. Podnajemniki, ki bodo zamudili prijavni rok, ne bodo mogli dobiti za prihodnjo zimo kuriva.

Povpraševanje o stalingrskih bojovnikih je urejeno, kakor piše »Marburger Zeitung«, sedaj takole: Vpraševalci se morajo osebno obrniti na najbližji vojaški prijavni urad, kjer izpolnijo formular, ki ga odpošlje vojaška oblast delovnemu štabu okrožnega poveljstva. Povpraševanja naravnost na okrožno poveljstvo, na delovne štabe in na druge vojaške urade niso dovoljena, ker samo motijo potek poizvedb. Ustmena ali pismena vprašanja, ki so bila že opravljena, je treba sedaj obnoviti pri bližnjih vojaških prijavnih uradih.

Spremembe v mladinskih vodstvih. Mladinski župni vodja pujskega okrožja Lechner je bil poklican k vojakom in se je poslovil od prisrčnem zborovanju mladinskih voditeljev. Zahvalil se je vsem za sodelovanje in jim priporočil, naj novemu župnemu vodji Kerschur prav tako pomagajo kot so njemu. — Tudi v Celju je zapustil mesto mladinskega župnega vodje dosedajni vodja dr. Julius Zetter, ki je bil odpoklican za vodjo nemške mladine v Maribor in sicer v zvezno vodstvo. Njegovo mesto je prevzel vodja Oberranner. — V Krškem se je poslovil župni mladinski vodja Oskar Sturm, ki je bil poklican v župo Maribor-mesto. Ker novega župnega vodje še ni, je časno prevzel njegove posle kot zastopnik Reinfried Hönigmann.

Najboljši slovaški satiričen roman

»DEMOKRATI«

ki ga je spisal Janko Jesensky

dobite po vseh knjigarnah in trafikah.

Ta znameniti roman je doživel od leta 1934 dalje že pet izdaj.

Kupujte to vedro, zdravo knjigo!

Gledališče

OPERA. Sobota, 13. marca ob 17: »Evgenij Onjegin«. Izen. Cene od 28 lir navzdol. — Nedelja, 14. marca ob 14: »Princesa in zmaja«. Mladinska opereta. Izen. Cene od 20 lir navzdol. — Ob 17: »Dežela smehljaja«. Izen. Cene od 28 lir navzdol. — Ponedeljek, 15. marca: Zaprti.

P. I. Čajkovski: »Evgenij Onjegin«. Opera v 7. slikah. Osebe: Larina — Polčova, Tatjana — Vidaličeva, Olga — Golobova, Filipjevna — Stritarjeva, Onjegin — Janko, Lenski — Čuden, knez Gremin — Lapsa, stotnik — Škabar, Zarecki — Dolničar, Triquet — B. Sanein, Gillot — Menein. Dirigent: N. Strifot, režija in scena: C. Debeve, zborovodja: B. Simontli, koreograf: inž. P. Golovin.

DRAMA. Sobota, 13. marca ob 17:30: »Mirandolina«. Red B. — Nedelja, 14. marca ob 16: »Hamlet«. 100. predstava. — Izen. Cene od 15 lir navzdol. — Ponedeljek, 15. marca: Zaprti.

C. Goldoni: »Mirandolina«. Komedija v treh dejanjih. Osebe: vitez Ripafraita — Jan, markiz Forlipopoli — Gregorin, grof Alafiorita — Verdonik, Mirandolina, krema — Danilova, Hortenzija in Dejnirna, gledališki igralci: Gabrijele in V. Juvanovna, Fabrijel, natak — Gorinšek, vitev sluga — Benedič, grof sluga — Podgoršek, Dogja se v Mirandolini krmli. Režiser: J. Kovč, scenograf: inž. E. Franz.

100. predstava Shakespeareve tragedije »Hamlet«. V nedeljo ob 16 in v Drami 100. repiza »Hamlet«, ki ga je uprizorilo naše gledališče od leta 1921. Od tega leta dalje je vsako sezono do leta 1928, doslej v Carinarjevem prevodu in prof. Sestovi režiji 50 predstav. Leta 1933, in naslednjo sezono je imela v novem zupaničevem prevodu in režiji C. Debeve 13 repiz. v letu 1939-40 zopet v Sestovi režiji 14 predstav in v sezoni 1941-42 v dr. Kreftovi režiji 25 predstav. Hamlet se igrali na našem odru Zveznimir, Bogoz, Ciril Debevec, Emil Kralj in Slavko Jan. Gostovali so v tej vlogi ruski igralci Elski in član Narodnega divadla iz Prage Kohout. — V nedeljski predstavi bo

igral naslovno vlogo Slavko Jan. Nov bo Tiran kot Laert. Ostala zasedba glavnih vlog: kralj — Levar, kraljica — Danilova, Otelija — V. Juvanovna, Polonij — Cesar.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 14. marca ob pol 6 popoldne japonska drama v štirih slikah: »Fraznik cvetočih češenj«. Opozarjamo na prodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrkova 12-1. desno.

FRANČISKANSKA DVORANA. Nedelja, 14. marca ob 5 pop. Mlakarjeva vesela žalost: »Najlepše pleslov«. Predprodaja vstopnic v trgovini Švilgoid.

RADIO. Sobota, 13. marca. 7.30 Pesmi in napet. 8.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. 12.20 Plošče. 12.30 Poročila v slovenski. 12.45 Laska glasba. 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.25 Moderna pesmi, vodi dirigent Zeme. 13.45 Simfonična glasba. 14. Poročila v italijanski. 14.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent B. M. Sijanc. — Operetna glasba (sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Andrej Jarc). 15.00 Poročila v slovenski. 15.15 Pokrajinski vestnik. 17.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. 17.10 Pet minut gospoda X. 17.15 Nove plošče CETRA. 17.30 Gospodinjstvo predavane v slovenski. 19.30 Poročila v slovenski. 19.45 Napet in romane. 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30 Glas Bianca Scacciatija. 21.00 Napet in pesmi izvajata orkestra pod vodstvom dirigentov Petralie in Barzize. 22.00 Predavanje v slovenski. 22.10 Klasični orkester vodi dirigent Manno. 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leutik, Bešjeva cesta 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

V vsako hišo »Slovenca«!

S. S. VAN DINE:

19

Umorjeni Kanarček

»Zanimivo!« je dejal, »Pismo, ki sem ga prejel, je bilo od neznanca, ki je snoči odvedel gošpodu Odellu k večerji in v gledališče... Kako majhen je svet!« je zamrmral. »Tukaj v klubu je. Ni sicer reden član, a prihaja semkaj stalno, kadar pride v mesto.«

»Ga poznate?« je brezbrzično vprašal Vance. »Nekajkrat sem se že srečal z njim. Piše se Spotswoode.« Markham je bil videti precej zmeden. »Poročen je in živi v Long Islandu. Zdi se, da je zelo ugledna in spoštovana oseba... Brez dvoma bi bil on zadnji, o katerem bi domneval, da je bil v zvezi s plesalko. Zdi pa mi je sam priznal, da je ob svojih obiskih v New Yorku precej obdeval z njo. Snoči jo je odvedel k Francelli na večerjo, nato pa v Zimski vrt.«

»Izbral je prav nesrečen dan,« je pripomnil Vance. »Le pomislite! Zjutraj je odprl časopis in čital, da bi njegova ljubka spremljevalka bila zadavljena!... Nič kaj prijetno presenečenje, kaj ne?«

»Brez dvoma!« je pritrdil Markham. »Prvi popoldnevnik so izšli pred eno uro in Spotswoode mi je telefoniral vsakih devet minut v urad, dokler me ni zagledal, ko sem prišel semkaj. Boji se, da bi njegovi odnosi do dekleta prišli v javnost in da bi zaradi tega imel kake silnosti.«

»Bo prišlo njegovo ime v javnost?«

»Ne zdi se mi nujno. Nihče ne ve, kdo je bil plesalkin spremljevalec. Ker pa on očitno nikakor ni bil v zvezi z umorom, mislim da nima pomena, da bi njegovo ime spravili v javnost. Pripovedoval mi je vso zgodbo in izjavil, da mi hoče ostati na razpolago tukaj v mestu, dokler ga bom potreboval.«

»Ker je tvoj obraz, ko si se vrnil, kazal očitno nevoljo, sklepam iz tega, da ti ni dal nikakih pomembnih in koristnih podatkov.«

»Res je to,« je priznal Markham. »Zdi se, da mladenka ni nikdar govorila z njim o svojih intimnih zadevah. Prav nič mi ni znal povedati, kar bi mi bilo v pomoč. Njegovo pripovedovanje se popolnoma ujema s tem, kar je izpovedal Jessup. Prišel je po plesalko ob sedmih, jo spremljal domov ob enajstih, ostal je pri njej približno pol ure, nato pa je odšel. Ko jo je slišal klicati na pomoč, se je nekoliko prestrašil; ker pa mu je dejala, da ni bilo nič, je pomirjen odšel. Domneval je, da je zadrževala in zakrivala v sanjah. Odšel je v klub, kamor je prispel deset minut pred polnočjo. Sodnik Radfern, ki ga je zagledal, ko je stopil iz avtomobila, ga je povabil na poker v svojo sobo, kjer je bilo zbranih že nekaj prijateljev. Igrali so do treh.«

»Tvoj don Juan iz Long Islanda ti res ni pokazal nikake stopinje v enegul!«

»Na vsak način pa nam je s tem, da se je sam javil, zaprl eno izmed poti, ki bi jih morali raziskovati. S tem nam je prihranil precej dela.«

»Če se ti bodo zaprle še druge poti, se boš znašel pred lepo uganko!« je pripomnil Vance.

»Dovolj jih je še odprtih, da mi ne zmanjka dela,« je dejal Markham, odmaknil krožnik in zah-

teval račun. Nato je vstal, zamišljeno pogledal Vanceja in pristavil: »Ali te zanima ta zadeva toliko, da te lahko povabim s seboj?«

»Seveda...! Prav rad sprejemam povabilo... Vendar pa sedi še trenutek in počakaj, da popijem kavo!«

»Odšli smo skupaj z Markhamom v njegov urad. Vance je sedel v usnjat naslanjač poleg hrastove mize in si brezskrbno prižgal cigareto.«

»Ze vnaprej uživam ob misli, da bom mogel videti, kako se vrtijo kolesa pravice,« je dejal in se udobno zleknil v naslanjač.

»Zelo mi je žal, vendar pa ne boš mogel videti prvega obrata teh koles,« je vzkliknil Markham. »Prvi obrat se ne bo izvršil tu!«

Nzginil je skozi vrata, ki so vodila v pisarne sodnikov.

Vrnil se je čez pet minut in sedel k pisalni mizi.

»Pravkar sem govoril s sodnikom Redfernem,« je pojasnil. »Povedal mi je, da je dobil Spotswoodeja pred klubom deset minut pred polnočjo in da je igral z njim poker do treh zjutraj. Vedel je natančno, koliko je ura, ker je prav takrat pogledal najo in ugotovil, da je precej pozno. S prijatelji je bil namreč dogovorjen, da se zberejo ob pol dvanajstih.«

»Čemu polagati toliko važnost na stvar, ki je v resnici nima?« je vprašal Vance.

»Taka je pač navada,« je nestrpno dejal Markham. »V podobnih primerih je treba natančno kontrolirati prav vse okoliščine, čeprav se zdi, da nimajo skoraj nobene zveze z zločinom samim.«

Pri teh besedah je pritisnil na gumb pod mizno ploščo.

Swacker, njegov mladi in odlični tajnik, se je takoj prikazal pri vratih, ki so vodila v glavno čakalnico.

»Zelite?« je vprašal medtem ko so se njegove oči iskrale v pričakovanju.

»Poslijte mi takoj sem enega izmed policistov!«

Swacker je odšel skozi vrata, ki so vodila na hodnik, kmalu nato pa je vstopil elegantno oblečen moški, po videzu sodeč zelo miroljuben. S smehljajom se obrazom se je približal Markhamu.

»Dober dan, Tracy!« Markhamov glas je bil ljubezniv, a odločen. »Tu imate seznam štirih prič v zadevi Odell. Zelim, da bi jih takoj privedli sem: oba telefonista, sobarico in vratarja. Našli jih boste na številki 184 v 7. cesti. Narednik Heath jih je pridržal tam.«

»Prav!« je dejal, vzel seznam in s spoštljivim poklonom odšel.

Markham se je nato zakopal v delo in moral sem se čuditi njegovi nenavadni delavnosti in energiji. Dal je toliko važnih odredb, ki bi komu drugemu zadostovale za ves dan. Swacker je prihajal in odhajal kakor stroj. Tudi drugi uslužbenci so prihajali na njegov poziv in takoj zopet odhajali, da izvrše zaupano jim nalogo. Vance, ki si je skušal preganjati čas s pregledovanjem debelega episka, v katerem so bili zabeleženi znameniti procesi proti tolpi požigalcev, je od časa do časa pogledal prijatelja in zmalaj z glavo, kakor da bi ne odobral te izredne marljivosti.

Bilo je točno pol treh, ko je naznanil, da se je vrnil Tracy s pričami. Celi dve uri jih je Markham mučil z vprašanji, jih skušal zmešati in prodrati v najbolj skrito notranjost s tako vztrajnostjo, bistroumnostjo in zvitoostjo, kakršne še nikdar nisem videl.

Pes, ki je postal – državni upokojenec,

ker je s svetilko svojega gospodarja, železniškega čuvaja, v zadnjem hipu opozoril brzovlak, da je voda odnesla železniški most

Iz Bolgarije poročajo o res ganljivi pasji zgodbi, ki znova priča, kako bistra in človeku zvesta žival je pes. In v tem primeru celo ne gre za kakega dresiranega policijskega psa, pač pa za preprosto, neizolano mrečno navadnega železničarja. Zgodilo se je tole:

Neki železniški čuvaj na progi, po kateri vozijo številni brzovlaki, je bil pred nedavnim pri-

ča, kako je ob priliki silnega neurja narasla voda odnesla železniški most, ki je spadal v njegovo nadzorstveno področje. Spreletela ga je groza, ko je pomislil, kako bo brzovlak, ki bi moral vsak trenutek privožiti, z vso silo zgrmel v naraslo vodovje. Pograbil je svojo čuvajsko svetilko in zastavico, s kakršno železniški čuvaji dajejo znamenja, in odhitel brzovlaku naproti. Bilo je to ponoči. Nesreča je hotela, da je čuvaj v temi padel čez štrlečo skalo in si izvil obe nogi v gležnjih. Obležal je poleg železniškega tira in si ni mogel na noben način pomagati, saj niti vstati ni mogel več. V največjem sočutju se je sukal okrog njega le njegov zvesti pes, ki ga je vedno spremljal na njegovi poti. Mož si ni znal drugače pomagati, kakor da je obesil čuvajsko svetilko psu v gobec ter mu brž dopovedal, da grozi bližajočemu se brzovlaku velika nevarnost in da bi bilo zato edina rešitev, če steče kar on namesto njega vlak naproti in ga s svetilko opozori na to nevarnost. Čez nekaj minut je vlak že pridrvel, a začuda, v hipu so zavile zavore in vlak je obstal. Vlakovodja, ki je brž skočil z lokomotive, da bi se prepričal, kaj je, je zagledal pred seboj le psa, ki je še vedno mahal s svetilko v gobcu sem in tja. Kmalu mu je položaj postal jasn. Opazil je, da je voda odnesla železniški most in na svoje veliko zadovoljstvo ugotovil, da bi vlak zgrmel v prepad, če ga ne bi rešil tisti zvesti pes.

Vsa ta zgodba pa je imela tudi še v drugem oziru razveseljiv konec. Kakor poročajo iz Solije, je bolgarski prometni minister tega vrlega psa, ki je tako odlično zastopal svojega vestnega gospodarja, imenoval za državnega upokojenca. Sklenjeno je bilo, da bo pes vse svoje življenje dobival hrano od države. Železniški čuvaj, ki je kljub svojim težkim telesnim poškodbam skušal izpolniti svojo dolžnost, pa je prejel visoko denarno nagrado in je takoj tudi napredoval na višjo stopnjo.

Spremembe v španski armadi

Madrid, 4. marca. AS. Pod predsedstvom generala Franca se je sešla španska vlada, da bi rešila nekatera vprašanja, ki se zlasti tičejo vojnega ministristva. Bivši poveljniki »Sinje divizije« general Munoz Grandez je bil imenovan za načelnik vojaške pisarne generala Franca, in sicer namesto divizijskega generala Moscarda, junakaške branilca Alcazarja. Ta je prevzel posle generalnega kapitana v Kataloniji. Divizijski general Garcia Escanz je bil imenovan za generalnega kapitana Kanarskih otokov. Divizijski general Martin Alfonso je ostal glavni ravnatelj vojaških edinic. Letalski mi-

nister divizijski general Vigon ter generalni kapitan Valliadolido, divizijski general Solchaga sta bila imenovana za generalne poročnike.

Najboljši slovaški satiričen roman

»Demokrati«

ki ga je spisal Janko Jesensky
dobite po vseh knjigarnah in trafikah.
Ta znameniti roman je doživel od 1. 1934 dalje že pet izdaj. — Kupujte to vedro, zdravo knjigo!

Ali

ste že
naročeni
naSlovenca
?

Vsak

naročnik
zavarovan

Zahvala

Vsem, ki so nam na kakršen koli način izrazili svoje tolažilno sožalje ob priliki prebriske izgube našega dragega, nepozabnega očeta, starega očeta, lasta in strica, gospoda

dr. Albina Suerja

bivšega odvetnika

se najiskrenejše zahvaljujemo. — Sveta maša zadušnica bo brana v torek, dne 16. marca ob 8 v farni cerkvi Sv. Petra. Ljubljana, Zagreb, Gonars, dne 12. marca 1943.

Rodbine: dr. Suerjeve in dr. Kavčnikova

Umrl nam je naš ljubljani soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Dalibor Trnkóczy-Zaszkal

Pogreb dragega pokojnika je bil v Zagrebu.

Ljubljana — Zagreb — Paračín, dne 12. marca 1943.

Zalujoče rodbine:

Trnkóczy, Gregorič, Čapek, Grahovac

Ljubezen Kristine Homanove

»Ne morem več prenašati! Ne pridite več, dokler mu ne bo bolje in dokler vas ne bo sam zahteval!«

Zgodilo se je prvič, odkar je bil mož bolan, da je Kristino zlozlo, da se ni mogla več obvladati. Zlozlo jo je pred Bergenovimi očmi.

Klečala je na globokem, z usnjem prevlečenem stolu pri ognjišču. Na stolu, na katerem je navadno posedal mož po večerji, ko je kadil svoje dubetne smotke. Dlani si je zarila v obraz: divje, nemo drgetanje je pretresalo njeno mehko, vitko telo. Nobenega glasu ni dala od sebe, nobene pritožbe ni bilo slišati, nobenega izraza njenega blaznega strahu.

Bergen ji je govoril z istim svetlim, praznim glasom, s kakršnim mu je pred dnevi ona poročala o dobrem stanju boleznin in o najboljših izgledih za skorajšnje okrevanje.

Sedaj je bil prijatelj Bergen tisti, ki jo je tolažil in bodril. Brskal je po spominu in domišljiji in ji govoril o vseh mogočih srečnih bolezenskih primerih in analogijah.

Sele tedaj, ko je dvignila glavo in ga pogledala, ko je zagledal njeno obokano, blede in mlo proste lice, je umolknil. Ves skrušen in osramočen. Ko se je dvignila s stola, se je Bergenu zdelo, da vidi skozi obleko srce, ki udarja kakor s kladivom.

»Ne govorite! — Ne govorite! — Ne tolažite! — Spet bo dobro! Kmalu bo spet vse dobro!«

Ko je to rekla, je zamahnila z roko, kakor da bi se hotela ubraniti vsake misli, vsake besede, ki bi tudi v malem potrdila njen strah.

Erik Bergen je razumel njen pogled, je razumel njeno ponosno kretnjo, kretnjo najlepše ženske na svetu. Beseda mu je obličala v grlu. Čutil je, da ne sme več govoriti. Molče sta si stala nasproti, molče in blede. To je bilo v visoki, svetli dvorani, obloženi z lesom, v kateri so preživeli toliko srečnih večerov. Ona, njen mož in pisatelj Bergen.

»Ne pridite več,« mu je rekla drgetaje, »dokler mu ne bo bolje. Ne morem prenašati!«

Potem mu je poslala še marsikatero pismo, napisano s svojo tekočo pisavo. Sveže, kratko in polno upanja. Stari in pametni zdravnik je povabil še enega zdravnika, uglednega strokovnjaka iz velikega mesta. Kmalu se bo vse obrnilo na dobro. Potek bolezni je zelo ugoden.

Pisala je tudi precej lepih besed o tem, kaj jima je pomenil polet. Pisala mu je o odnosu do njegovih knjig: zahvalila se mu je za poslano knjigo, ki jih je čitala z možem; za cvetje, katero je sedaj vsak dan pošiljal na Poljane. Potem mu je poročala o taščici, ki se je preselila v hišo in ki ju razveseljuje vsako jutro s svojo veselo pesmijo. Tudi o tem je pisala, kako je mož vesel svoje nežne pitke. — O boleznin le malo. — Potem pa iz dneva v dan več.

Poročila so postajala vedno bolj enolična.

Ponoči je slabo spal: štirideset stopinj vročine; sedaj, podnevi je mirnejši; sedaj spi... Moj

mož malo trpi; čisto tiho leži in tudi ponoči ne čuti bolečin, ker uživa pomirjevalna sredstva.«

Zdravnik je prepovedal bolniku, da bi sprejemal obiske.

Tu pa tam je še šel Bergen tja na Poljane, toda z gospo Kristino ni mogel govoriti. Tudi ona ni sprejemala. Niti za korak se ni več oddaljila od bolniške postelje. Homan je bil že tako bolan, da je bil dan in noč navezan na posteljo. »Ne morem od bolnika,« je sporočila Bergenu po služkinji.

Tudi ga ni več pismonoša obveščala o stanju boleznin. V edinem pismu, ki ga je prejel, je sporočila, da je taščica umrla. Toliko skrbi je imela in toliko strahu, da jo je pozabila krmiti. O svojem možu ni pisala ničesar.

Dan pozneje je potrkal na Bergenova vrata pismonoša in oddal brzovjavo: Svetnik Homan je umrl.

Venec belih orhidej

Erik Bergen je tudi sedaj ni obiskal. Kako neki bi mogel oditi tja na Poljane s svojo notranjo razdvojenostjo? Z razdvojenostjo v srcu, ki ga je vsako minuto bolj razjedala!

V hipu, ko je prebral brzovjavo, se je skoraj zrušil. Tragika dogodka in grozovito dejstvo smrti sta ga močno potrla.

Njegovo srce je obiskala globoka žalost. Izgubil je ljubljeno človeka — pametnega, zvestega in odkritosrčnega prijatelja.

V duhu je gledal ljubljeno Kristino in čutil, kako jo razjeda bolečina, prevelika, da ji je mogel izraziti z besedami. Dal bi svoje življenje, da bi ji prihranil tragedijo, da bi ji obvaroval srečo.

Toda — zgodilo se je.

In kaj je pomenila vsa groza, vsa žalost napram brezmejni, daljni in veliki zavesti: nad vse ljubljena žena je postala svobodna!

Edini vidni izraz njegovega sožalja je bil v tem, da je poslal venec belih orhidej. Pisma, ki ga je napisal, ni gospa Kristina nikoli prejela. Vse, kar je čutilo njegovo srce — tolažba, sožalje, žalost, pretresenost — vse to je spravil v obliki vročega izliva na papir s črnim robom.

Ko pa je še enkrat prebral liste, katerih je bilo že za majhen zvezek, se je prestrašil: toliko življenjske žerjavice je čutil med sožalnimi vrsticami! Kakor izžarevajo sinji južni metulji, če jih obseveta sonce, vse nebeško modrino, tako je izžarevalo to pismo njegovo ljubezen. Vse, kar je napisal o opori in pomoči, o dobrem prijateljstvu in o nežni prošnji, naj ga ona sprejme, naj mu zaupa, vse to se mu je zdelo podobno rosnim pajkovi mreži, na katero si je poldansko sonce: mreži, polni upanja in pričakovanja.

Ne, sedaj ni čas, da bi ji kar koli pisal, kar koli povedal! — Bilo je čisto nemogoče. Saj bo vendar tako dobro razumela njegovo odsotnost in bo tudi razumela, da ji ni mogel pisati. Postal je samo venec, lesketajoč se v čisti belini. Tudi ime na venecu se mu je zdelo odvisno: Kristina bo že vedela. Od vsega cvetja je imel pokojni Homan najrajši bele orhideje in Bergen jih je nosil na Poljane, kadar jih je le mogel dobiti.

Pri pogrebu se ni pridružil najbližjim zalujočim. Uvrstil se je med veliko množico, ki je napolna pokopališče. Tam je doživel in motril žaloigro ves nemiren in v dno duše prizadet.